

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 407/2018 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen opettajien sijaiskäytäntöjen vaikutuksista oppilaiden koulupäivän turvallisuuteen ja oppimiseen

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Satu Taavitsaisen /sd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 407/2018 vp:

Onko ministeri tietoinen useissa kunnissa tapahtuvasta oman toiminnan ohella eli OTO:na sijaisopettamiskäytännöistä,

miten ministeri on varmistanut sen, että lasten oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea toteutuu silloin, kun luokassa ei ole omaa opettajaa eikä sijaista ole palkattu tai kun luokan opettaja joutuu opettamaan myös toista luokkaa samaan aikaan,

miten ministeri on varmistanut sen, että oppilaan oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön toteutuu niissä kunnissa, joissa OTO-sijaiskäytäntö on voimassa,

onko ministeri tietoinen oppilaiden huolesta vakavissa vaaratilanteissa OTO-sijaisopetuksen aikana esimerkiksi, jos koulussa syttyisi tulipalo tai koulutiloihin tunkeutuisi väkivaltaisesti käyttäytyvä henkilö tai jos luokan oppilaiden kesken syntyy riitaa,

miten ministeri on varmistanut lasten yhdenvertaisen kohtelun saada laadukasta perusopetusta eri puolilla Suomea, kun osassa kunnissa toteutetaan OTO-sijaiskäytäntöä,

miten ministeri on varmistanut lasten turvallisuuden, kun oppilaat ovat luokassa ilman aikuista opettajan huolehtiessa kahdesta luokasta yhtä aikaa,

edistääkö ministerin mielestä OTO-sijaiskäytäntö kouluyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä ja

miten ministeri on varmistanut opettajien jaksamisen, heidän työhyvinvointinsa edistämisen sekä heidän jatkokoulutukseen pääsemisensä, kun oman toimen ohella opettaminen on monissa kunnissa yleinen käytäntö?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 407/2018 vp

Lainsäädäntö edellyttää turvallista opiskeluympäristöä kaikilla koulutusasteilla. Perusopetuslain 29 §:n mukaan oppilaille on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Työturvallisuuslain 2 §:n mukaan opetushenkilöstöllä on puolestaan oikeus turvalliseen työympäristöön. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on oppilaiden ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa.

Vuoden 2014 alusta tulivat voimaan lakimuutokset koulujen ja oppilaitosten työrauhan sekä osallisuuden parantamisesta. Opetuksen järjestäjän velvollisuutta edistää oppilaiden ja opiskelijoiden osallisuutta lisättiin koulujen työrauhaa koskevan lainsäädännön muutoksen yhteydessä. Lainsäädännön muutokset antoivat opetuksen ja koulutuksen järjestäjille uusia keinoja koulujen ja oppilaitosten työrauhan parantamiseksi sekä ajanmukaistivat jo käytössä olevia toimintatapoja. Lainsäädännön muutoksilla parannettiin opettajien ja rehtorien mahdollisuuksia huolehtia tehtäviinsä kuuluvasta turvallisesta oppimisympäristöstä.

Vuonna 2014 voimaan tullut oppilas- ja opiskelijahuoltolaki puolestaan vahvisti jo aiemmin oppilas- ja opiskeluhuollossa olevia turvallisuutta koskevia ohjeita. Kouluilla ja oppilaitoksilla tulee olla opiskeluhuoltosuunnitelma, jossa kuvataan koulu- tai oppilaitoskohtaisesti toimintatavat sekä ennalta ehkäisevälle yhteisölliselle työlle että yksittäisen oppilaan tai opiskelijan tukemiselle, silloin kun hän apua tarvitsee. Terveiden ja turvallisuuden edistämiseksi jokaisella koululla ja oppilaitoksella on oltava suunnitelma kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi. Lisäksi kouluilla ja oppilaitoksilla tulee olla suunnitelma siitä, miten äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa toimitaan.

Oppilaille on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta jokaisena työpäivänä. Opetuksen järjestäjä, käytännössä koulun rehtori, on kokonaisvastuussa erityistilanteiden opetusjärjestelyistä. Hänen tulee varmistaa kaikissa tilanteissa opetusjärjestelyjen lainmukaisuus.

Työtuomioistuin linjasi ratkaisussaan vuonna 2017, että jos äkillisesti ja yllättävästi poissaolevalle opettajalle ei saada heti hankittua sijaista, voidaan opettajalta tarvittaessa edellyttää toisen opettajan luokasta huolehtimista oman työn ohella siihen saakka, kunnes sijaisjärjestelyt saadaan hoidettua (TT 2017:22). Opetus- ja kulttuuriministeriö kuitenkin alleviivaa, että tämä menettely on rajattava ainoastaan yllättäviin ja äkillisiin tilanteisiin. Keskeistä on, että sijaisen hankintaan ryhdytään välittömästi sijaistarpeen tultua työnantajan tietoon. Toisen opettajan luokasta huolehtiminen oman työn ohella ei voi olla vakiintunut menettelytapa.

Helsingissä 5.11.2018

Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen